

Mladen Paver, *Pred zagonetkom obiteljskog stabla,*

Pregrada: MATIS d. o. o., 2009., 216 str.

Godine 2009. izašao je prvi hrvatski rodoslovni priručnik pod naslovom *Pred zagonetkom obiteljskog stabla*, autora Mladena Pavera i suautora Gordana Gledeca, a izdavač je MATIS d.o.o. iz Pregrade. Knjiga je *Priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslova*, a tako glasi i njezin podnaslov. Do sada u našoj domovini nismo imali ovakav priručnik, dok su u Sloveniji takve priručnike izdali Vasja Butina i Janez Toplišek. Pogovor knjizi napisao je akademik Petar Šimunović, naš uvaženi istraživač prezimena. Važno je još napomenuti da ovaj rodoslovni priručnik nije napisao znanstvenik, čak ni povjesničar, već istraživač-amater, po zanimanju novinar. Kao što sam autor kaže u svom predgovoru ovoj knjizi, ona je nastala iz bilješki s kreativne radionice pod nazivom „Za svojim korijenima“ zagrebačkog Sveučilišta za treću životnu dob. Autor je odlučio napraviti „priručnik za amatere“ koji se bave istraživanjem povijesti svoje obitelji i izradom svog rodoslovnog stabla.

Mladen Paver rođen je u Zagrebu 1927. godine. Radio je kao novinar od 1948. godine do umirovljenja u *Vjesniku* 1983. godine. Nakon toga počinje se baviti istraživanjem svoje obiteljske povijesti. U svom istraživačkom radu, uz podatke o svojoj obitelji, istražujući po arhivima u domovini i inozemstvu, prikupio je mnoštvo podataka o prezimenima s područja Banske Hrvatske, starijih od četristo godina. Do sada je napisao više od trideset obiteljskih kronika i izradio njihova rodoslovlja, a s temama o rodoslovlju pojavljivao se u emisijama na televiziji i radiju te objavljivao u časopisima: *Hrvatsko zagorje*, *Hrvatski zemljopis*, *Gazophylacium*, *Stubički glasnik*, *Buzetski zbornik* i *Drevesa* (časopis Slovenskog rodoslovnog društva). Kolumne je pisao u listu *Varaždinske vijesti* i u reviji *Tena*, a predavao je na otvorenim učilištima u Križevcima, Ivancu, Zaboku i Ivanić Gradu. Na Sveučilištu za treću životnu dob u Zagrebu vodio je nekoliko kreativnih radionica „Za svojim korijenima“. Sudjelovao je u osnivanju Hrvatskog rodoslovnog društva 2005. godine čiji je predsjednik bio u prvome mandatu, a ujedno i glavni i odgovorni urednik časopisa *Rodoslovlje*.

U prvom poglavlju ove knjige, pod naslovom „Tajna bakine škatulje“, autor nam pripovijeda što ga je nagnalo na istraživanje svog rodoslovlja. Bila je to uspomena na njegovu prabaku putem koje je došao čak do podataka o precima koji su bili suvremenici

(i sumještani) Gupčeve seljačke bune iz 1573. godine. U sljedećem poglavlju, „Zašto vas to zanima“, Paver govori do čega ga je sve dovelo istraživanje obiteljskog rodoslovlja, kakva je iskustva doživio, nabraja ljude (istraživače-amatere) koji su se bavili istim poslom i objavili knjige o svojim istraživanjima. Ovdje također doznajemo gdje početnici-rodoslovcima mogu dobiti stručnu pomoć te možda najvažnije od svega, zašto uopće istraživati rodoslovlje. Izložio je i kratak pregled povijesti genealoških istraživanja kod nas i u svijetu. Posebno bih želio istaknuti poglavlje pod naslovom „Pravilo ‘šest koraka’“ u kojem autor iznosi najbitnije postupke prilikom istraživanja, poredane u šest koraka, po kojima svaki istraživač rodoslova može, bez puno muke i s nešto sreće, doći do željenih podataka. Za svakog početnika ovo su dragocjene informacije. Kao dugogodišnji istraživač obiteljskog rodoslova, to mogu i sam potvrditi. Istražujući i sakupljajući podatke došao sam do istih saznanja te se ova metoda „koraka“ doista može efikasno primjenjivati. Od velike važnosti za amaterske istraživače genealogije mogu biti i obrasci „Obiteljskog lista“ i obrazac „Moji preci“ koje nam predstavlja autor knjige. Paver nas upozorava i na neke svoje pogreške načinjene prilikom istraživanja, naravno, sa svrhom da ih budući istraživači ne bi ponovili. Velika pažnja, tj. nekoliko odlomaka u ovoj knjizi posvećeno je matičnim knjigama kao najvažnijim izvorima genealoških podataka. Gdje pronaći matične knjige, kako doći do izvoda, od kada se vode crkvene matične knjige, razlika između župnih i matičnih ureda, što sve možemo saznati iz matičnih knjiga i kakva je njihova vjerodostojnost, jezik matičnih knjiga, gdje se danas čuvaju stare matične knjige i koliko su nam dostupne, sve to možemo saznati u spomenutim poglavljima. Posebno su ovdje obrađeni arhivi, osobito Hrvatski državni arhiv, a autor nam daje i popis Državnih arhiva Republike Hrvatske sa svim njihovim podacima. Ti podaci mogu uvelike koristiti i zatrebati svakom istraživaču te onome tko se ozbiljno prihvati istraživačkog posla. Priču o arhivima autor je dodatno obogatio dijelom „Knjige inventara matičnih knjiga u HDA“ nabrajajući oko tristo pedeset najstarijih matičnih knjiga iz tog fonda s naznačenim najstarijim godištem sačuvane matice iz dotičnog mjesta. Ovo je svakako velika pomoć svakome tko odluči prikupljati podatke iz arhiva ukoliko njegova obitelj, o kojoj istražuje, potječe iz nekog od mjesta koja se nalazi u ovom popisu, a pokriven je doista velik dio kontinentalne Hrvatske. Kako nastaviti istraživanje nakon što smo iscrpili podatke iz matičnih knjiga, autor nam objašnjava u sljedećim poglavljima. U daljnjem istraživačkom radu sugerira nam konzultiranje različitih „Miestopisa“, atlasa, leksikona i popisa naselja te *Općeg šematizma Katoličke crkve* u kojima ćemo pronaći podatke o naseljima i župama s područja na kojem želimo istraživati. Posebno bih istaknuo knjigu *Status animarum* ili *Stanje duša* kojoj je u ovoj knjizi posvećeno relativno malo prostora, iako smatram da je to jedan od

najvažnijih izvora kojim se može poslužiti svaki istraživač rodoslova jer su te knjige vjerojatno najdostupnije (mislim čak i dostupnije od matičnih knjiga) te doslovno vrve podacima. Paver nam daje popis i prijevod nekoliko pojmova na latinskom jeziku koji se najčešće koriste u spomenutoj knjizi *Status animarum*, iako ponovno naglašavam, ove knjige sadržavaju još mnogo korisnih i zanimljivih elemenata. Do najstarijih podataka o svojim precima (starijim od četiristo godina) nije nemoguće doći. To nam potvrđuje i Paver u svojim istraživanjima, a podatke možemo potražiti u knjizi *Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV. i XVI. stoljeću* koju je izdao Institut za hrvatsku povijest u Zagrebu 1976. godine. Postoji još nekoliko izvora u kojima bi se mogli naći slični podaci, no oni ali su dosta ograničeni.

Dodatak ovom priručniku je i *Latinsko-hrvatsko-engleski rječnik* koji je za ovo izdanje ustupio Vasja Butina, autor knjige *Moje rodovnik – priručnik za raziskavanje rodu* u izdanju Cankarjeve založbe u Ljubljani 1998. godine. To je abecedni popis pojmova i izraza na latinskom, hrvatskom i engleskom jeziku koje će istraživači susresti proučavajući izvore podataka ili obrađujući te podatke u nekom kompjuterskom programu. Na kraju se nalazi bibliografija u kojoj se nalazi mnoštvo knjiga, časopisa i zbornika u kojima, prema vlastitom interesu, svatko može pronaći podatke potrebne za izradu rodoslovnog stabla.

Drugi dio knjige „Pred zagonetkom obiteljskog stabla“ nosi naslov „Vježbe iz antronomastike“. U tom dijelu knjige autor govori o prezimenima kao „slici naše povijesti“, kako je naslovljen i jedan odlomak. Paver piše o karakteristikama hrvatskih prezimena i upozorava na mnoge anomalije koje se tiču prezimena i promjene koje mogu zadesiti neko prezime, iskriviti ga ili prenijeti na drugo područje tako da ga jedva možemo prepoznati i poistovjetiti s nekim starim hrvatskim prezimenom. Autor u sljedećem poglavlju tvrdi kako su ratovi ponajviše utjecali na migracije pa je tako došlo i do „preseljenja“ mnogih prezimena. Sljedeće stranice donose nekoliko zanimljivih članaka o današnjim prezimenima koja potječu još iz doba seljačke bune 1573. godine.

Poseban dio ove knjige nosi naslov „Najstarija prezimena Pregrade, Donje Stubice, Zaboka, Oroslavja i Trakoščana“. To je najstariji popis prezimena koje je Paver našao za dotična mjesta i donosi ih u izvornom (latinskom) obliku i u prijevodu na hrvatski jezik. Uz objašnjenja ponuđena u knjizi, malo truda i strpljenja te ponešto već otkrivenih podataka, čitatelji lako mogu pronaći poneko prezime svojih predaka i možda se upravo tako zainteresirati za daljnje istraživanje.

U sljedećem dijelu knjige naslovljenom „Crtice“ nalazi se nekoliko zanimljivih priča koje su plod genealoških istraživanja. Autor se ponovno vraća na metamorfoze prezimena, a kroz

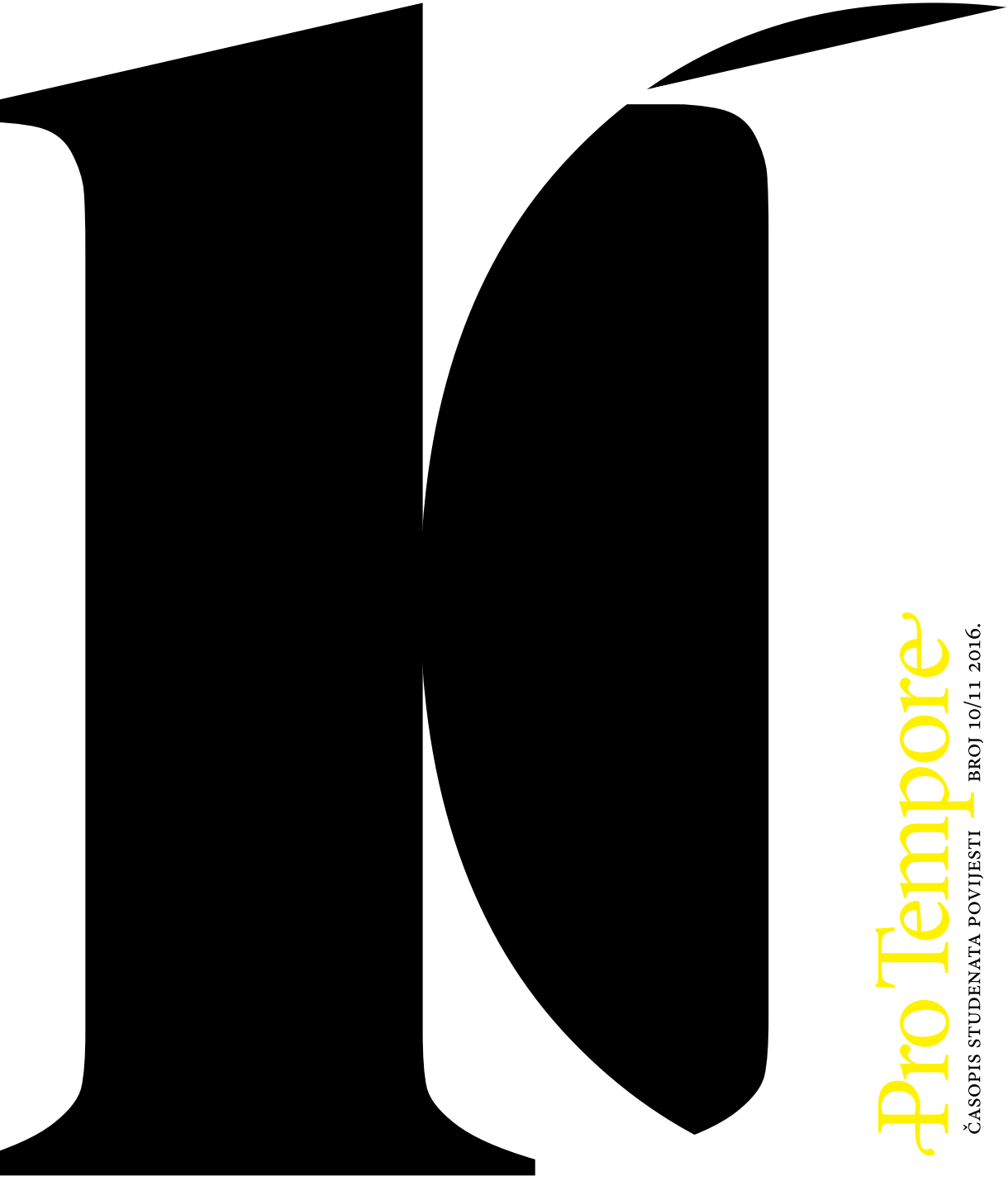
zanimljive pričiće jasno nam daje do znanja na kakve se sve zanimljivosti može naići prilikom istraživanja vlastitog rodoslova.

Suautor ove knjige je Gordan Gledec koji je napisao drugi dio priručnika pod naslovom "Računala i rodoslovlje". Ovo je posebno zanimljiva tema jer je istraživanje rodoslova usko povezano s modernom kompjuterskom tehnologijom. Gordan Gledec rođen je 1973. godine. Diplomirao je 1996. godine na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu, magistrirao 2000. godine, a doktorirao 2004. godine. Od 1997. godine zaposlen je na Fakultetu elektrotehnike i računarstva, a njegov znanstveni rad vezan je uz područje Interneta i World Wide Weba. Od 2006. godine član je Hrvatskog rodoslovnog društva „Pavao Ritter Vitezović“, a od tada vodi i uređuje web sjedište HRD-a na adresi www.rodoslovlje.hr, gdje se mogu pronaći njegovi mnogobrojni članci.

Gledec piše o osobnom računalu kao velikoj pomoći svakog istraživača genealogije. U prvom poglavlju pod nazivom „Rodoslovni programi“ nabroja karakteristike i zahtjeve rodoslovnih istraživača, a zatim karakteristike koje bi trebali imati rodoslovni programi. Autor nas zatim upućuje na neke vrste rodoslova i na predočavanje odnosa unutar rodoslovnog stabla, razlikujući i opisujući različite vrste rodoslova, prikaza rodoslovnoga stabla, sastavljanja izvještaja o precima i potomcima. Autor želi upoznati čitatelje i opisati im nekoliko najpoznatijih računalnih programa za izradu obiteljskog rodoslovlja. Gledec piše i o ostalim korisnim mogućnostima suvremene tehnologije i uputama kako ih koristiti pri digitaliziranju, pohrani i skeniranju fotografija te sigurnosnim kopijama rodoslovnih podataka. U poglavlju „Rodoslovlje na Internetu“ upućuje čitatelje na pretraživanje, portale i kazala. Gledec nam želi približiti rodoslovna i srodna društva, arhive, muzeje, knjižnice, internetske forume koji nam mogu pomoću pri istraživanju rodoslova, a njihove se stranice mogu pronaći na internetu, gdje možemo pronaći i neke izvore i objavljene radove ostalih istraživača ili barem komunicirati s ostalim istraživačima.

Ova je knjiga hvalevrijedan doprinos hrvatskoj genealogiji jer je zasada jedina takve vrste u Hrvatskoj. Nažalost, do danas nije postojao veliki interes među znanstvenicima za populariziranjem genealogije kao znanosti pa je možda i zato prvi genealoški priručnik u našoj domovini potekao iz pera istraživača-amatera. No, interes za genealoška istraživanja sigurno postoji, i to među svim ljudima i na svim razinama. Stoga se nadam da će se genealogija kao znanost popularizirati i da će ova knjiga mnoge potaknuti da zarone u čudesan svijet prošlosti naših predaka, a onima koji su već krenuli, olakšati posao i potaknuti ih na daljnji rad.

— **Nikola Cik**, mag. hist.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI – BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
Godina VIII, broj 10-11, 2016.

Glavni i odgovorni urednik

Tomislav Brandolica

Zamjenik glavnog urednika

Filip Šimetin Šegvić

Uredništvo

Tomislav Brandolica, Marta
Fiolić, Kristina Frančina, Marko
Lovrić, Valentina Nedeljko, Nikola
Seiwerth, Filip Šimetin Šegvić

Urednici pripravnici

Zvonimir Plavec, Vjenceslav
Rupčić, Porin Šćukanec Reznicek

Redakcija

Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Valentina Nedeljko, Zvonimir
Plavec, Vjenceslav Rupčić, Nikola
Seiwerth, Porin Šćukanec Reznicek,
Filip Šimetin Šegvić

Recenzenti

dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Tomislav Galović
dr. sc. Ivo Goldstein
dr. sc. Iskra Iveljić
dr. sc. Tvrtko Jakovina
dr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
dr. sc. Jelena Marohnić
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Drago Roksandić
Marie Scatena, MA
akademik Arnold Suppan
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ Šoljan

Lektura i korektura

Gabrijela Detelj
Marta Fiolić
Ana Jelić
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić

Dizajn i priprema za tisak

DZN studio

Prijevodi s engleskog jezika

Tomislav Brandolica
Tina Miholjančan, prof.
Marija Marčetić
Ivan Markota
Krešimir Matešić
Judita Mustapić
Kristina Videković

Prijevodi s njemačkog jezika

Mirela Landsman Vinković
Filip Šimetin Šegvić
Azra Plićanić Mesić

Prijevodi s francuskog jezika

Jasna Čirić, prof.
Marta Fiolić
Marija Galić
Tea Šimičić

Prijevodi s talijanskog jezika

Tihana Filipčić
Loretta Lanča

Izdavač

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb

Tisak

Mediaprint – Tiskara Hrastić

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo
stavove autora i ne predstavljaju
nužno stavove i mišljenja
uredništva i izdavača

Izdavanje ovog časopisa financijski su omogućili:

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest
Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
Studentski zbor
Sveučilišta u Zagrebu

Privatne donacije:

Vesna Miović, I. P., M. Č.

Redakcija časopisa Pro tempore
svim se donatorima iskreno
zahvaljuje na financijskoj podršci!

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3,
10000 Zagreb

E-mail:

pt.redakcija@gmail.com
tomislav.brandolica@gmail.com